

ฟื้นฟูระบบนิเวศ เพื่อแบ่งปัน คาร์บอนเครดิต

ส่วนภาคีเครือข่ายฟื้นฟูพื้นที่สีเขียว
สำนักส่งเสริมการปลูกป่า
กรมป่าไม้

ฟื้นฟูระบบนิเวศ เพื่อแบ่งปัน คาร์บอนเครดิต

1

หน่วยงานภายนอกขอเข้าร่วมกิจกรรม
ของกรมป่าไม้ โดยดำเนินการตามมาตรา 19
แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ
พ.ศ. 2507

2

หน่วยงานภายนอกจัดทำเอกสารข้อเสนอ
โครงการ T-VER ตามหลักเกณฑ์ของ อบก.

หน่วยงาน
ภายนอก

3

หน่วยงานภายนอกยื่นคำขอเข้าร่วมโครงการ
T-VER กับกรมป่าไม้พร้อมเอกสารหรือหลักฐาน
ตามระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการแบ่งปัน
คาร์บอนเครดิต จากการผลิต บำรุง อนุรักษ์
และฟื้นฟูป่าในพื้นที่ป่าไม้ พ.ศ. 2567

4

กรมป่าไม้
ยื่นเอกสารขอขึ้นทะเบียนโครงการ T-VER

ร่วมฟื้นฟู

กรมป่าไม้โดยสำนักส่งเสริมการปลูกป่า ได้ดำเนิน **โครงการความร่วมมือการฟื้นฟูระบบนิเวศ ระหว่างหน่วยงานภายนอกกับกรมป่าไม้** เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม และให้บริการภาคส่วนที่มีความประสงค์ร่วมดำเนินการฟื้นฟูระบบนิเวศในรูปแบบการปลูกบำรุง อนุรักษ์ และฟื้นฟูในพื้นที่รับผิดชอบของกรมป่าไม้ โดยมีขั้นตอนดังนี้

การดำเนินโครงการความร่วมมือการฟื้นฟูระบบนิเวศ ระหว่างหน่วยงานภายนอกกับกรมป่าไม้

กิจกรรมฟื้นฟูระบบนิเวศ

การดำเนินกิจกรรมฟื้นฟูระบบนิเวศ มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มพูนขีดความสามารถของระบบนิเวศให้ทำหน้าที่ได้อย่างสมดุล ด้วยการปลูก บำรุง อนุรักษ์ และฟื้นฟูป่า การพิจารณากิจกรรมที่เหมาะสมในการดำเนินงาน ให้พิจารณาจากข้อมูลพื้นที่ที่จะดำเนินงานฟื้นฟู เช่น ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สภาพและชนิดป่า เป็นต้น และดำเนินการตามหลักวิชาการป่าไม้ โดยทั่วไปกิจกรรมฟื้นฟูระบบนิเวศ ประกอบด้วย

การปลูกป่า

การปลูก
หญ้าแฝก

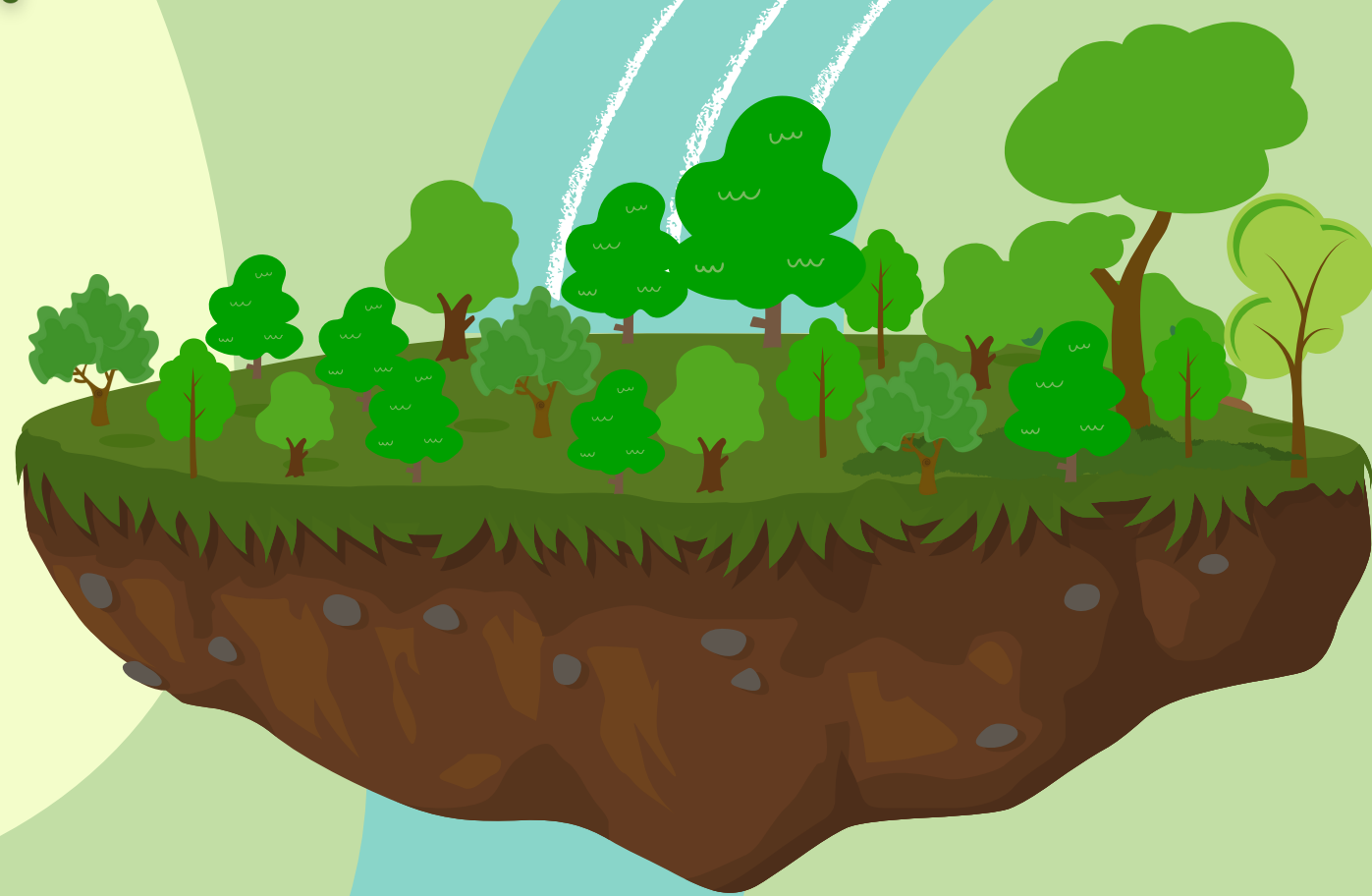
การสร้างฝาย

การทำ
แนวกันไฟ

การปลูกป่า ฟื้นฟูปะบบนิเวศ

การปลูกป่า ฟื้นฟูปะบบนิเวศต้นน้ำ

ในพื้นที่ที่เสื่อมสภาพ **มาก**
โดยปลูกไม้ท้องถิ่นคละกัน
ไม่ต่ำกว่า 5 ชนิด จำนวน 200 ต้นต่อไร่
ไม่ตัดต้นไม้เดิม เก็บริบแต่ไม่สุ่มเผา
ปลูกแบบไม่เป็นแถวเป็นแนว
ระยะห่างตามความเหมาะสม

การปลูกปรับปรุง ระบบนิเวศต้นน้ำ

ในพื้นที่ที่เสื่อมสภาพ **ปานกลาง**
โดยปลูกไม้ท้องถิ่นคละกัน
ไม่ต่ำกว่า 5 ชนิด จำนวนไม่น้อยกว่า
25 ต้นต่อไร่ ไม่ตัดต้นไม้เดิม เก็บริบ
แต่ไม่สุ่มเผา ปลูกแบบไม่เป็นแถวเป็นแนว
ระยะห่างตามความเหมาะสม

การดำเนินงานของสำนักส่งเสริมการปลูกป่า ในการฟื้นฟูป่าไม้ ที่มีการปลูกต้นไม้ ต้องเลือกพันธุ์ไม้ให้เหมาะสมกับชนิดป่าที่จะดำเนินการฟื้นฟู คัดเลือกแม่ไม้ในท้องถิ่นโดยใช้พันธุ์ไม้อย่างน้อย 5 ชนิด เป็นไม้โตเร็วและไม้โตช้าคละกัน

การปลูกหญ้าแฝก เพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ

หญ้าแฝกเป็นพืชที่สามารถพบอยู่ทั่วไปในธรรมชาติ มีลักษณะเด่นที่มีระบบรากยาวหยั่งลึกและแผ่กระจาย เป็นลักษณะตาข่ายลงไปในดินเป็นแนวดิ่ง เมื่อนำมาปลูก ติดต่อกันเป็นแนวยาวขวางแนวลาดเทของพื้นที่ จะสามารถ กรองเศษพืชและตะกอนดินซึ่งถูกน้ำชะล้างพัดพามาตก ทับถมอยู่หน้ากอหญ้าเกิดเป็นคันดินธรรมชาติได้ ขยายพันธุ์ โดยการแตกหน่อเมล็ด มีเปอร์เซ็นต์การงอกต่ำ จึงไม่สามารถ แพร่พันธุ์ได้รวดเร็วเหมือนวัชพืช สามารถนำไปปลูกในบริเวณ ที่แห้งแล้งและเสื่อมโทรม เพื่อปรับปรุงคุณภาพดินและ สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเจริญเติบโตของกล้าไม้ และพัฒนาเป็นป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ต่อไป

การสร้างฝายเพื่อดักตะกอน และรักษาความชุ่มชื้น

ฝายต้นน้ำ คือสิ่งก่อสร้างขวางกั้นทางน้ำ ลำห้วย ลำธารขนาดเล็กในบริเวณที่เป็นต้นน้ำ หรือพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง เพื่อดักตะกอน ชะลอการไหลของน้ำ กักเก็บน้ำ และรักษาความชุ่มชื้นให้กับดิน ช่วยส่งเสริมการเจริญเติบโตของกล้าไม้และการฟื้นตัวของป่าให้มีความอุดมสมบูรณ์ได้เร็วขึ้น

การสร้างฝาย

ควรศึกษาถึงความเหมาะสมในด้านต่างๆ เช่น สภาพภูมิประเทศ ปริมาณน้ำไหลผ่าน ชั้นดิน บริเวณที่ตั้งฝาย รวมทั้งคำนึงถึงผลกระทบต่อระบบนิเวศ ตลอดจนควรซ่อมแซมและบำรุงรักษา ให้ฝายอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การทำแนวกันไฟ เพื่อป้องกันไฟป่า

แนวกันไฟ (Firebreaks) เป็นแนวกีดขวางตามธรรมชาติ หรือที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อหยุดยั้งไฟป่า หรือเพื่อเป็นแนวตรวจการณ์ไฟหรือเป็นแนวตั้งรับในการดับไฟป่า แนวคิดในการทำแนวกันไฟเพื่อตัดช่วงความต่อเนื่องของเชื้อเพลิง เป็นการป้องกันไม่ให้ไฟลุกลามเข้าไปในพื้นที่ที่จะคุ้มครอง หรือป้องกันไม่ให้ไฟลุกลามออกมาจากพื้นที่ที่กำหนดไว้ **แนวกันไฟ (Firebreaks)** มีการแตกต่างกับ**แนวดับไฟ (Fire line)** โดยแนวกันไฟจะทำไว้ล่วงหน้าก่อนการเกิดไฟป่า ซึ่งเป็นการป้องกัน ส่วนแนวดับไฟจะทำในขณะที่กำลังเกิดไฟไหม้ ซึ่งเป็นการดำเนินการทันทีในขณะนั้น

แหล่งข้อมูล

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช. ม.ป.ป. **คู่มือการปฏิบัติงาน การควบคุมไฟป่า.** กรุงเทพฯ: กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช.

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิศวกรรมโยธา (ด้านสำรวจหรือออกแบบ) กองประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ คณะทำงานสำนักออกแบบ วิศวกรรมและสถาปัตยกรรม กรมชลประทาน. 2559. **คู่มือการ กำหนดรูปแบบ ก่อสร้าง ซ่อมบำรุง บำรุงรักษา และเพิ่มประสิทธิภาพ ฝ่ายชลอนำพองเพียงตามแนวพระราชดำริ.** บริษัท บม สเตชั่น จำกัด, กรุงเทพฯ.

ส่วนปลูกป่าภาครัฐ สำนักส่งเสริมการปลูกป่า. 2560. **การปลูกหญ้าแฝก.** กรุงเทพฯ: กรมป่าไม้.

ส่วนปลูกป่าภาครัฐ สำนักส่งเสริมการปลูกป่า. 2560. **การสร้างฝาย ต้นน้ำ.** กรุงเทพฯ: กรมป่าไม้.

ส่วนปลูกป่าภาครัฐ สำนักส่งเสริมการปลูกป่า. 2561. **แนวทางการ ปฏิบัติงานฟื้นฟูป่าไม้ของเจ้าหน้าที่ป่าไม้.** กรุงเทพฯ: กรมป่าไม้.

ส่วนภาคีเครือข่ายฟื้นฟูพื้นที่สีเขียว สำนักส่งเสริมการปลูกป่า. 2565. **คู่มือปฏิบัติงาน โครงการความร่วมมือการฟื้นฟูระบบนิเวศ ระหว่างหน่วยงานภายนอกกับกรมป่าไม้.** กรุงเทพฯ: กรมป่าไม้.

ส่วนส่งเสริมและพัฒนาชุมชนต้นน้ำ สำนักอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำ. 2555. **การปลูกหญ้าแฝก เพื่อการอนุรักษ์ ดินและน้ำ.** กรุงเทพฯ: กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช.

สำนักอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำ. 2563. **คู่มือการปลูกป่าเลียนแบบธรรมชาติ.** กรุงเทพฯ: กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช.

ตัวอย่างกิจกรรมฟื้นฟูระบบนิเวศ

กรณีโครงการฟื้นฟูสภาพป่าไม้ ป่าเขาพระยาเดินธง

บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) หรือ ซีพีเอฟ (CPF) ได้รับอนุมัติให้ดำเนินโครงการฟื้นฟูสภาพป่าไม้ ป่าเขาพระยาเดินธง ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2559-2563) และระยะที่ 2 (พ.ศ. 2564-2568) ในบริเวณพื้นที่ป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ป่าเขาพระยาเดินธง ท้องที่อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูป่าต้นน้ำสนับสนุนให้เป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการฟื้นฟูป่าต้นน้ำ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยมีกิจกรรมฟื้นฟูระบบนิเวศ ดังนี้

1. การปลูกต้นไม้และเพิ่มเทคนิคการปลูกและบำรุงป่าให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่
2. การสร้างฝายเพื่อดักตะกอนและรักษาความชุ่มชื้น

ที่มา :

สำนักส่งเสริมการปลูกป่า กรมป่าไม้. 2559. โครงการฟื้นฟูสภาพป่าไม้ ป่าเขาพระยาเดินธง. ลงวันที่ 8 กันยายน 2559.

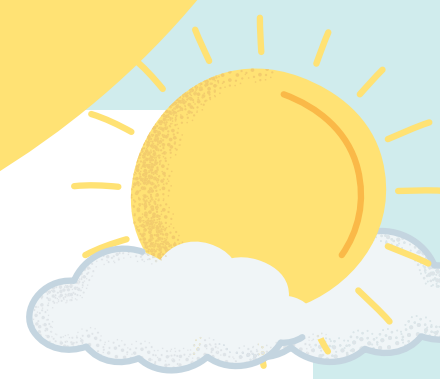
1. การปลูกต้นไม้และเพิ่มเทคนิค การปลูกและบำรุงป่า

การปลูกป่าแบบพิถีพิถัน

ดำเนินการในพื้นที่เสื่อมโทรมมาก มีการคมนาคม
สะดวก ลดการพึ่งพิงปัจจัยสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ
ปลูกไม้ท้องถิ่น จำนวน 200 ต้นต่อไร่ จัดทำระบบให้น้ำ
แบบหยดทั่วทั้งแปลง

1. การปลูกต้นไม้และเพิ่มเทคนิค การปลูกและบำรุงป่า (ต่อ)

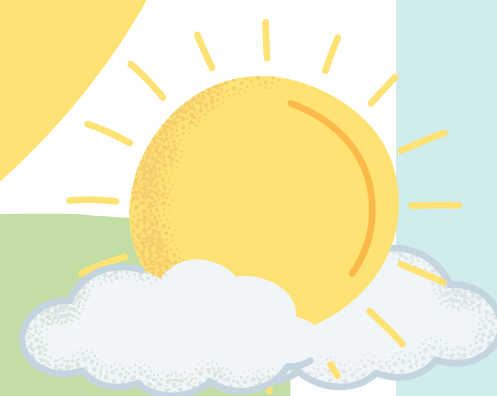

การปลูกเสริมป่า

ดำเนินการในพื้นที่ซึ่งมีแม่ไม้และลูกไม้ขึ้นตามธรรมชาติ แต่ไม่กระจายทั่วพื้นที่ หรือไม่มีแม่ไม้หรือลูกไม้ที่เป็นองค์ประกอบหลักของป่าไม้บริเวณนั้น ต้องนำกล้าไม้ไปปลูกเสริมเพื่อให้ป่าไม้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ปลูกไม้ท้องถิ่น จำนวนไม่เกิน 100 ต้นต่อไร่

1. การปลูกต้นไม้และเพิ่มเทคนิคการปลูกและบำรุงป่า (ต่อ)

การส่งเสริมการสืบพันธุ์ตามธรรมชาติ

ดำเนินการในพื้นที่ซึ่งมีแม่ไม้และลูกไม้ขึ้นตามธรรมชาติ แต่ไม่สามารถสืบพันธุ์หรือเติบโตเป็นไม้ใหญ่ได้ เนื่องจากวัชพืชขึ้นหนาแน่น เถาวัลย์ปกคลุมและบดบังแสง ต้องกำจัดวัชพืชและเถาวัลย์ เพื่อลดการแก่งแย่งธาตุอาหารหรือเบียดบังแม่ไม้หรือลูกไม้บริเวณนั้น

1. การปลูกต้นไม้และเพิ่มเทคนิคการปลูกและบำรุงป่า (ต่อ)

เพิ่มเทคนิคการปลูกและบำรุงป่า

ได้แก่ เพิ่มความชุ่มชื้นด้วยการปลูกต้นกล้วยให้เป็นพื้เลี้ยง
นำกล้าไม้จุ่มน้ำก่อนปลูก เมื่อปลูกแล้วใช้ฟางหรือใบไม้คลุมดิน
ใช้น้ำหมักชีวภาพเป็นตัวเสริมธาตุอาหารในดิน

2. การสร้างฝายเพื่อดักตะกอน และรักษาความชุ่มชื้น

ฟื้นฟูระบบนิเวศ

เพื่อแบ่งปัน

คาร์บอนเครดิต

จัดทำโดย

สำนักส่งเสริมการปลูกป่า กรมป่าไม้
61 ถ.พหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร
กรุงเทพมหานคร 10900
โทร 0 2561 4292-3 ต่อ 5065

ที่ปรึกษา

นายสุรชัย อจลบุญ
นายอนันต์ ปิ่นน้อย
นายอดิสร สารวงศ์

อธิบดีกรมป่าไม้
ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการปลูกป่า
ผู้อำนวยการส่วนภาคีเครือข่ายฟื้นฟูพื้นที่สีเขียว

ผู้เรียบเรียง

นางสาวสุภาณี นิยมศิลป
นายธีระภัทร ตราชู
นางสาวสุทธีจิรา ไชยชนะ

นักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ
นักวิชาการป่าไม้
นักวิชาการป่าไม้

ปีที่พิมพ์

ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2565

